

Aan de colleges van burgemeester en wethouders
van de 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid

Dordrecht, 25 maart 2020

INFORMATIEBRIEF

Betreft: Besluitvorming financiële solidariteit, middelen naar de voorkant en budgetmaxima

Geachte leden van het college,

Vanwege alle inspanningen i.v.m. het corona-virus zijn we niet eerder toegekomen aan het opstellen van een RIB over de besluiten die in het AB van 5 maart jl. zijn genomen.

De besproken onderwerpen hadden een onderlinge relatie en de aard van de voorgestelde besluiten en de gevolgen ervan was complex. In overleg dat meermaals over deze onderwerpen heeft plaatsgevonden en in de advisering erover bleek een grotere verdeeldheid dan we gewend zijn. In de vergadering van het Algemeen Bestuur, d.d. 05-03-2020, zijn over de financiële solidariteit en 'middelen naar de voorkant' besluiten genomen, terwijl de besluitvorming over de budgetmaxima (o.a. afschaffing nee/tenzij) is aangehouden. Voor de volledige omschrijving van de voorstellen en bijbehorende stukken verwijzen we u naar de site van de DG&J.

A. Financiële solidariteit

Gezien de besluitvorming in het algemeen bestuur van 14 november 2019, de ontvangen zienswijzen van gemeenten in de regio ZHZ en de beantwoording van de vragen in de nota van reactie zienswijzen besluit het algemeen bestuur de kostenverrekening van de (regionale) jeugdhulp in Zuid-Holland Zuid (met terugwerkende kracht) per 1 januari 2020 te wijzigen en te baseren op het werkelijke gebruik van de kosten voor regionale jeugdhulp. Daarbij wordt een afbouwperiode van 3 jaar in acht genomen, waarbij gemeenten in 2020 voor 80% solidair zijn, in 2021 voor 50% en in 2022 voor 20%. Vanaf 2023 zijn gemeenten niet meer financieel solidair.

De SOJ heeft de opdracht gekregen om samen met gemeenten een voorstel uit te werken voor een model van onderlinge waarborg, dat op een later moment aan het Algemeen Bestuur wordt aangeboden. Dit vindt plaats zodra er meer duidelijkheid is over de effectiviteit van bezuinigingen, het gewijzigde woonplaatsbeginsel, de inzet van meer middelen naar de voorkant, de eventuele inzet van gemeentelijke budgetmaxima en de herijking van het gemeentefonds. Dan kan het AB een gefundeerder besluit nemen over een eventueel verzekeringsmodel vanaf 2023, het jaar waarin de solidariteit volledig wordt losgelaten.

Kern van de zaak

Naarmate gemeenten meer lokale regie nemen en meer lokaal sturen komen er meer vragen over de houdbaarheid van de (vrijwel) volledige financiële solidariteit. Uitkomst is dat er niet langer draagvlak is voor continuering van de huidige afspraken en juist wel voor een aanscherping van de mate van solidariteit die in 3 jaar wordt afgebouwd.

Zienswijzen.

Zeven gemeenten steunen het voorliggende besluit en 3 gemeenten (Molenlanden, Zwijndrecht en Papendrecht) niet. Een aantal gemeenten spreekt zich uit voor een model van onderlinge waarborg (Alblasserdam, Hardinxveld-Giessendam en Sliedrecht). Als rode draad komen verder nog de volgende gemeenschappelijke thema's naar voren:

1. Lokale vrijheid

Gemeenten vragen ruimte om lokaal invulling te geven aan jeugdhulp en de sturing daarop.

2. Samenwerking op inhoud / omdenknotitie-aanjaagteam-sturing

Gemeenten geven aan belang te hechten aan samenwerking op inhoud. Veel belang wordt ook gehecht aan de uitvoering van de omdenknotitie en de (sturende) rol van het aanjaagteam hierbij.

B. Middelen naar de voorkant

Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met het mogelijk maken van het organiseren van ambulante jeugdhulp naar de voorkant voor maximaal 13% van de gemeentelijke bijdrage 2018 aan de regionale jeugdhulp per gemeente; en kiest daarbij voor de zogenaamde variant 1 voor het organiseren van jeugdhulp naar de voorkant waarbij binnen de huidige kaders wordt gebleven en de ambulante jeugdhulp die naar de voorkant wordt georganiseerd, onderdeel blijft uitmaken van de regionale begroting en wordt betrokken bij de afbouwregeling solidariteit. De definitieve regeling die in principe ruimer is dan het voorliggende besluit zal worden meegenomen bij de vaststelling van het nieuwe inkoopkader.

Om het proces 'middelen naar de voorkant' mogelijk te maken wordt voor 2020 4 ton beschikbaar gesteld uit het regionale transformatiefonds aan die gemeenten die dat aangeven voor 1 mei aanstaande. De beschikbare middelen worden dan naar rato van de grootte van de gemeenten verdeeld en ingezet.

Kern van de zaak

In het Beleidsrijk Regionaal Transitie Arrangement (BRTA) uit 2014 staat beschreven hoe van 2015 tot 2018 gaandeweg meer hulpverlening van de regionale zorgmarkt naar de voorkant zou gaan. Vervolgens is ook in het Meerjarenperspectief uit 2018 uitgegaan van een verplaatsing van middelen naar de voorkant en ook in de Omdenknotitie komt deze beweging terug.

Gemeenten maken hiervoor met de Serviceorganisatie Jeugd (SO Jeugd) afspraken over welke vormen van ambulante jeugdhulp lokaal ingezet gaan worden en op welke manier dit wordt georganiseerd. Dit is snel te realiseren, er wordt gebruik gemaakt van de expertise van de SOJ en er komt beperkte druk en werk bij de gemeenten te liggen. Daarnaast blijft het regionale totaalbeeld behouden.

Door verplaatsing van medewerkers kan kennis en expertise, die nu ver weg beschikbaar is, ook deel uit gaan uitmaken van het lokale team, toegankelijk voor jeugdigen en ouders als algemene voorziening.

Omdat de kosten voor de lokaal ingezette jeugdhulp door de jeugdhulpaanbieders bij de SO Jeugd wordt gedeclareerd, kan deze jeugdhulp gewoon meelopen in de afspraken over de afbouw van de solidariteit en de te betalen bijdragen van gemeenten aan de regio.

Impact op de solidariteit van de varianten

Het voorstel is, dat gemeenten gedurende 3 jaar nog gedeeltelijk en afbouwend solidair blijven op alle uitgaven jeugdhulp. Het is hierdoor niet mogelijk de jeugdhulp die lokaal wordt aangeboden uit te zonderen van de gemeentelijke bijdrage aan de regio en de afbouwregeling solidariteit.

C. Budgetmaxima

In het AB van juli 2019 is besloten de 'nee, tenzij' regeling tegen de eerst mogelijke datum af te schaffen. Het voorstel daartoe is uitgewerkt, maar complex en er wordt zeer wisselend over gedacht. Het besluit is vanwege de tegenstrijdige adviezen en verdeeldheid binnen het AB aangehouden. Een voorstel voor een vervolgaanpak zal voor de zomer van 2020 worden gedaan.

In de kern komt het voorstel erop neer dat gemeenten zelf met budgetmaxima voor jeugdhulp werken en daarbij de vrijheid hebben ofwel het eigen budget te verhogen, dan wel een wachtlijst in te stellen.

De politieke werkelijkheid brengt ook met zich mee dat er enerzijds de behoefte is aan sturing op het budget en er anderzijds een zorgplicht is voor urgente/ specifieke gevallen.

Met het instellen van budgetmaxima per gemeente wordt beoogd de individuele gemeenten meer grip te geven op (de overschrijding van) het budget voor jeugdzorg en de mogelijkheid te geven om daarin keuzes te maken.

In de huidige situatie bestaan al budgetmaxima per aanbieder, maar door de gegroeide ruime uitvoering van de zgn. 'nee, tenzij'-regel (zie uitleg in bijlage 1), fungeren deze niet (meer) als rem op de uitgaven. De kern van de verandering is dat deze 'nee, tenzij'-regel wordt afgeschaft en dat naast budgetmaxima per aanbieder ook gemeentelijke budgetmaxima worden ingesteld. Wanneer de gemeentelijke budgetmaxima bereikt dreigen te worden, stelt de gemeente een wachtlijst in. Alle jeugdigen van wie is vastgesteld dat zij jeugdhulp nodig hebben worden op de gemeentelijke wachtlijst geplaatst tot er weer budget beschikbaar is. Voor gevallen waarvoor uitstel van de jeugdhulpplicht niet acceptabel is, komt een regeling. Gemeenten kunnen ook besluiten het budget te verhogen, mogelijk in combinatie met instellen van een wachtlijst.

Vastgesteld kan worden dat er niet eenduidig aangekeken wordt tegen de noodzaak en de haalbaarheid om lokale budgetmaxima in te voeren en dat de benodigde capaciteit bij gemeenten en de jeugdprofessionals om een en ander goed te doen verlopen nog ontbreekt.

Het aanhouden van het besluit betekent dat de beoogde kostenbesparing later of niet wordt geëffectueerd. Dit heeft nadelige gevolgen voor de begroting van de SOJ voor 2020 (en verder) en die van gemeenten. Om die financiële gevolgen te dempen wordt geadviseerd lokaal, binnen de huidige kaders, wel al te gaan werken volgens de geest van lokale budgetmaxima. Gemeenten kunnen, met respect voor de privacywetgeving, met lokale teams afspreken hoe om te gaan met casuïstiek die voorlopig nog via de "Nee, tenzij... regeling" loopt.

Wij verzoeken u deze brief ter informatie aan te bieden aan uw gemeenteraad.

Namens het Algemeen Bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd,

Dorien Zandvliet,
Regionaal portefeuillehouder Jeugd.